

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 343

Leidimas lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

62 metai

2019 m. spalio 10 d.

Turinys

IV *Pranešimai*

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

OLAF priežiūros komitetas

2019/C 343/01

OLAF priežiūros komiteto veiklos ataskaita. 2018 m..... 1

LT

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

OLAF PRIEŽIŪROS KOMITETAS

OLAF PRIEŽIŪROS KOMITETO VEIKLOS ATASKAITA. 2018 m.

(2019/C 343/01)

OLAF priežiūros komiteto nariai

Jan MULDER**OLAF priežiūros komiteto pirmininkas****Komiteto narys nuo 2017 m. sausio 23 d., pirmininkas nuo 2017 m. kovo 1 d.**

Buvęs Europos Parlamento narys (Nyderlandai).

Maria Helena FAZENDA**Komiteto narė nuo 2017 m. sausio 23 d.**

Vidaus saugumo sistemos Generalinė sekretorė (Portugalija).

Prokurorė.

Petr KLEMENT**Komiteto narys nuo 2017 m. sausio 23 d.**

Generalinė prokuratūra (Čekija).

Prokuroras.

Grażyna STRONIKOWSKA**Komiteto narė nuo 2016 m. liepos 13 d.**

Nacionalinė prokuratūra (Varšuva, Lenkija).

Prokurorė.

Rafael MUÑOZ LÓPEZ-CARMONA**Komiteto narys nuo 2017 m. gruodžio 1 d.**

Specializuotosios kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu prokuratūros generalinio valstybės kontrolieriaus paramos skyriaus vadovas (Ispanija).

Auditorius, teisininkas, ekonomistas.

OLAF PRIEŽIŪROS KOMITETO PIRMININKO IŽANGINIS ŽODIS

2018-ieji OLAF buvo esminių permainų metai – paskirtas naujas generalinis direktorius. OLAF priežiūros komitetas jo paskyrimo procedūroje dalyvavo kaip stebėtojas ir galiausiai patvirtino vykdytą procedūrą. Priežiūros komitetas tikisi rezultatyvaus bendradarbiavimo ir yra visapusiškai pasiryžęs padėti OLAF itin svarbioje kovoje su ES finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu, korupcija ir pažeidimais. Priežiūros komitetas yra dėkingas Nickui Ilettui, didžiąją metų dalį laikinai ėjusiam generalinio direktoriaus pareigas, už sklandų bendradarbiavimą.

Priežiūros komiteto sekretoriatai taip pat įvyko kai kurių reikšmingų pokyčių. Sekretoriato vadovo pareigybė šiuo metu neužimta. Dėl ilgalaikio darbuotojų nebuvimo darbe nebuvo įmanoma toliau tobulinti sekretoriato veiklos. Rasti juos laikinai galinčių pavaduoti darbuotojų nepavyko. Todėl padaryta mažiau, negu planuota metų pradžioje.

Priežiūros komitetas rengė posėdžius kas mėnesį, kaip to reikalaujama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ⁽¹⁾, ir daug dėmesio skyrė tam, kad būtų nuolat palaikomi ryšiai su ES institucijomis, OLAF partneriais ir suinteresuotosiomis šalimis. Į kiekvieną posėdį buvo kviečiami OLAF pareigūnai, įskaitant generalinį direktorių, ir buvo keičiamasi nuomonėmis aktualiais klausimais. Priežiūros komitetas taip pat aktyviai domėjosi Europos prokuratūros steigimu. Per kiekvieną posėdį OLAF glaudžiai informavo Komitetą apie padarytą pažangą.

Priežiūros komitetas daug dėmesio skyrė Europos Komisijos pasiūlymui peržiūrėti Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, t. y. reglamentą, kuriuo vadovaudamasi dirba OLAF. Pateikta keletas pasiūlymų, kaip, Priežiūros komiteto ekspertų nuomone, būtų galima pagerinti OLAF veiklos rezultatus. Daugiau informacijos apie Priežiūros komiteto pasiūlytus patobulinimus galima rasti šioje metinėje ataskaitoje.

Priežiūros komitetas taip pat daug dėmesio skyrė tam, kad būtų įforminti nauji susitarimai su OLAF dėl to, kaip OLAF teiks ataskaitas Komitetui dviem reglamente nurodytais klausimais. Tai yra: ataskaitas, kaip laikomasi procesinių garantijų, ir ataskaitas Priežiūros komitetui, kai tyrimai trunka ilgiau negu 12 mėnesių. Šios ataskaitos bus analizuojamos ir ilgainiui bus nuspręsta, ar jos pakankamos.

Siekiant susipažinti su sukčiavimo kontrolės srityje vykdoma veikla, lankytasi Europos Audito Rūmuose. Šie apsilankymai buvo rezultatyvūs. Svarstome galimybes bendradarbiauti glaudžiau, todėl Audito Rūmų atstovas gali būti laikinai paskirtas eiti pareigas Priežiūros komiteto sekretoriatai.

Tikimės, kad iki to laiko, kai rengsime kitą metinę ataskaitą, sekretoriatas turės visus reikiamus darbuotojus ir kad Priežiūros komiteto užmojis paskelbti keletą nuomonių, padėsiančių pagerinti sukčiavimo kontrolę Europos Sąjungoje, bus iš tikrųjų įgyvendintas. Kaip ir anksčiau, Priežiūros komitetas siekia rezultatyviai bendradarbiauti su OLAF ir būti kritiškas, bet objektyvus.

Ypač norėčiau padėkoti Priežiūros komiteto sekretoriatui už per šį laikotarpį, nepaisant nepalankių aplinkybių, atliktą darbą.

Jan MULDER

OLAF priežiūros komiteto pirmininkas

⁽¹⁾ 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

TURINYS

Puslapis

MISIJA	4
TEISINĖ SISTEMA, KURIOJE VEIKIA OLAF. INDĖLIS SVARSTANT SU OLAF REFORMA SUSIJUSIUS KLAUSIMUS	4
OLAF IŠTEKLIŲ STEBĖSENA	6
STEBĖSENA PRIEŽIŪROS KOMITETO INICIATYVA. GALIMYBĖ SUSIPAŽINTI SU INFORMACIJA PRIEŽIŪROS TIKSLAIS ...	9
OLAF TYRIMŲ TRUKMĖS STEBĖSENA	10
BENDROSIOS PASTABOS	11
KOMITETO ATLIKTA 484 ATASKAITŲ DĖL TYRIMŲ, TRUKUSIŲ ILGIAU NEI 12 MĖNESIŲ, ANALIZĖ	11
GALUTINĖS IŠVADOS	13
BYLOS, KURIŲ INFORMACIJĄ REIKIA SIŪSTI NACIONALINĖMS TEISMINĖMS INSTITUCIJOMS	14
BYLOS, KURIOSE ATITINKAMOS INSTITUCIJOS NESILAIKĖ OLAF PATEIKTŲ REKOMENDACIJŲ	14
PROCESINIŲ GARANTIJŲ TAIKymo POKYČIŲ STEBĖSENA	16
OLAF TYRIMŲ POLITIKOS PRIORITETŲ IR TYRIMŲ GAIRIŲ VERTINIMAS	16
SANTYKIAI SU OLAF, ES INSTITUCIJOMIS, OLAF PARTNERIAIS IR SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS	18
SUSITIKIMAI SU ES INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR KITŲ AGENTŪRŲ ATSTOVAIS	18
OLAF PRIEŽIŪROS KOMITETO VALDYMAS	18
PRIEŽIŪROS KOMITETO SEKRETORIATAS, DARBO METODAI IR BIUDŽETO KLAUSIMAI	18

MISIJA

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalis:

„Priežiūros komitetas reguliariai stebi, kaip Tarnyba atlieka savo tyrimo funkciją, kad sustiprintų Tarnybos nepriklausomumą jai tinkamai vykdančiam pagal šį reglamentą suteiktus įgaliojimus.

Priežiūros komitetas visų pirma stebi pokyčius procesinių garantijų taikymo ir tyrimų trukmės srityje, atsižvelgdamas į generalinio direktoriaus pateiktą informaciją pagal 7 straipsnio 8 dalį.“

1. Priežiūros komitetas buvo įsteigtas siekiant sustiprinti ir garantuoti OLAF nepriklausomumą. Tuo tikslu jis vykdo reguliarią OLAF tyrimų funkcijos stebėseną ir padeda generaliniam direktoriui vykdyti savo pareigas. Priežiūros komitetas stengiasi visapusiškai vykdyti šią pareigą. Priežiūros komiteto įsitikinimu, vykdydamas pareigą padėti OLAF generaliniam direktoriui, jis turi stengtis padėti OLAF didinti savo, kaip ES tyrimų institucijos, kuri yra griežta, nešališka, visiškai nepriklausoma nuo nederamo išorės spaudimo ir kišimosi, darbo efektyvumą. Šiemet sukanka dvidešimt metų nuo OLAF veiklos pradžios, tad tai – proga apsvarstyti, kaip OLAF vykdo funkcijas ir kaip ateityje ji ketina kovoti su ES biudžetui kenkiančiu sukčiavimu, korupcija ir baudžiamaisiais nusižengimais, ypač kai bus įsteigta Europos prokuratūra. Komitetas yra pasirengęs padėti OLAF gerinti savo darbo kokybę ir atlikti svarbų vaidmenį naujojoje Europos teisingumo erdvėje, kurioje OLAF pagalba ir parama Europos prokuratūrai bei bendradarbiavimas su Europos prokuratūra bus ypač svarbūs siekiant apsaugoti ES finansinius interesus.
2. Komitetas teikia OLAF generaliniam direktoriui ir institucijoms nuomones ir ataskaitas dėl OLAF tyrimų, tačiau į vykdomus tyrimus nesikiša. OLAF nepriklausomumą geriausiai galima užtikrinti reguliariai stebint OLAF tyrimus ir per šį laikotarpį Komitetas dėjo labai daug pastangų siekdamas užmegzti tvirtus darbinio ryšius su naujuoju OLAF generaliniu direktoriumi ir gerinti informacijos, kurią jam reguliariai siunčia OLAF, kokybę. Tai ypač pasakytina apie ataskaitose dėl ilgiau negu dvylika mėnesių vykdomų tyrimų teikiamą informaciją, informaciją apie konkrečius skundus dėl OLAF tyrimų ir informaciją apie OLAF rekomendacijas, kurių atitinkamos institucijos nesilaikė. Komitetas aktyviai dalyvauja kasmetiniame susitikime, kuriame įvairios institucijos keičiasi nuomonėmis apie OLAF darbo rezultatus, nuosekliai laikydamasis savo pozicijos, kad tyrimų politikos prioritetai turi būti nustatomi atsižvelgiant į pagrindines ES biudžeto išlaidų sritis.
3. Priežiūros komitetas yra atskaitingas institucijoms, kurios skiria jo narius, o jo praėjusių metų veiklos ataskaita buvo aptarta su Komisijos nariu, atsakingu už biudžetą ir žmogiškuosius išteklius, G. Oettingeriu, Komisijos Generaliniu sekretoriumi M. Selmayru, Europos Parlamento biudžeto kontrolės komitetu (CONT), Austrijos pirmininkavimo laikotarpiu sukurta Tarybos kovos su sukčiavimu darbo grupe, Audito Rūmais ir Europos ombudsmene. Suprasdami, kokie svarbūs yra OLAF reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 pakeitimai, kuriais siekiama OLAF įgaliojimus pritaikyti prie Europos prokuratūros poreikių, Komiteto nariai nuodugniai apsvarstė šį klausimą ir išdėstė savo išvagas ataskaitoje (ši ataskaita institucijoms išsiųsta 2018 m. lapkričio mėn.) ir joje pateikė konkrečių pasiūlymų dėl daugelio teisinių nuostatų. Komitetas džiaugiasi teigiama grįžtama informacija, kurią gavo iš Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto.
4. Komitetas surengė 11 plenarinių posėdžių ⁽²⁾ ir toliau į posėdžius kvietė naujai paskirtąjį OLAF generalinį direktorių ir OLAF darbuotojus, kad su jais galėtų aptarti Komiteto ir OLAF darbui svarbius klausimus bei gauti su jais susijusias informacijas. Komitetas siekė konstruktyviai bendradarbiauti su OLAF ir padėti jai gerinti veiklos rezultatus bei didinti efektyvumą. Per atskaitinį laikotarpį Komitetas paskyrė pranešėjus, kurie dirbtų ir vykdytų stebėseną konkrečiose jo darbo plane numatytose srityse. Rengdami Komiteto priimamų nuomonių ir ataskaitų projektus, šie pranešėjai glaudžiai bendradarbiavo su sekretoriatu.

TEISINĖ SISTEMA, KURIOJE VEIKIA OLAF. INDĖLIS SVARSTANT SU OLAF REFORMA SUSIJUSIUS KLAUSIMUS

5. Dėl OLAF veiklos teisinio pagrindo, t. y. Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, reformos visą šį atskaitinį laikotarpį vyko intensyvi diskusija. Pasiūlymas dėl bendradarbiavimo su Europos prokuratūra ir OLAF tyrimų veiksmingumo iš dalies

⁽²⁾ Nuo 2018 m. liepos mėn. iki 2019 m. birželio mėn.

pakeisti OLAF reglamentą galiausiai buvo patvirtintas 2019 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija ⁽³⁾. Atsižvelgdamas į Parlamento prašymą ir puikiai suprasdamas šios reformos svarbą, Komitetas stengėsi aktyviai ir konstruktyviai įsitraukti į diskusijas – dalyvavo Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto rengtuose susitikimuose, teikė Komisijai, Tarybai ir Parlamentui rašytinius pasiūlymus dėl būsimų OLAF santykių su Europos prokuratūra, galimybės susipažinti su informacija ir OLAF bendradarbiavimo su Komitetu pagal naująjį reglamentą ⁽⁴⁾. Teikdamas pastabas dėl konkrečių pasiūlymo iš dalies pakeisti reglamentą nuostatų, Komitetas vadovavosi tyrimų nešališkumo, teisinio tikrumo, skaidrumo ir atskaitomybės principais, kurių visų turi laikytis OLAF.

6. Laikydamasis savo nuomonėje Nr. 2/2017 dėl OLAF reglamento taikymo ⁽⁵⁾ išdėstytų nuostatų, Komitetas išskyrė kelis pagrindinius tyrimo funkcijos etapus, kuriuos reikia patikslinti. Komitetas pabrėžė, kad tyrimai ir toliau turi būti reguliariai stebimi, nes taip galima geriausiai užtikrinti OLAF nepriklausomumą, ir kad Komitetui reikia turėti galimybę susipažinti su visa informacija, kuri jam reikalinga, kad galėtų vykdyti jam suteiktus įgaliojimus. Komitetas yra unikali nepriklausoma struktūra, kuriai suteikti labai aiškūs įgaliojimai, todėl tam, kad Komitetas galėtų juos vykdyti, reikalingos tam tinkamos priemonės. Komitetas džiaugiasi, kad pagal Parlamento teisėkūros rezoliuciją Komiteto sekretoriatui suteikta galimybė vykdyti veiklą tinkamiausioje vietoje, kad galėtų veiksmingai padėti Komitetui atlikti stebėsenos pareigą ⁽⁶⁾.
7. Komitetas džiaugiasi, kad Parlamento teisėkūros rezoliucijoje atsižvelgta į daugelį Komiteto pasiūlymų, įskaitant pasiūlymus dėl OLAF nepriklausomumo stiprinimo ir jos tyrimo funkcijos tinkamo vykdymo ⁽⁷⁾. Be kitų dalykų, Komitetas pateikė šiuos pasiūlymus:
 - i) OLAF generalinis direktorius turi periodiškai informuoti Komitetą apie atvejus, kuriais jis nusprendė nepradėti tyrimo, ir nurodyti tokio sprendimo priežastis – tai pasiūlyta atsižvelgiant į poreikį, kad įtarimai, kurie yra pateikiami OLAF nagrinėti, būtų įvertinami skaidriai ir nešališkai;
 - ii) OLAF savo ataskaitose, kurias siunčia Komitetui, turi pateikti išsamią informaciją apie ilgiau negu 12 mėnesių vykdomus tyrimus – tai pasiūlyta atsižvelgiant į poreikį stiprinti OLAF nepriklausomumą ir gerbti teisę į gerą administravimą;
 - iii) Komitetui turi būti suteikta prieiga prie visos informacijos ir dokumentų, kurie, jo nuomone, yra būtini jo užduotims atlikti, – tai pasiūlyta siekiant užtikrinti stebėsenos sistemos patikimumą ir stiprinti OLAF nepriklausomumą;
 - iv) OLAF pareiga yra parengti rekomendacijų projektą ir rekomendacijas pridėti prie generalinio direktoriaus nurodymu parengtos tyrimo ataskaitos, užbaigus tyrimą – tai pasiūlyta siekiant užtikrinti teisinį tikrumą, nepriklausomumą ir tyrimo išvadų nešališkumą, ir
 - v) prieš generaliniam direktoriui skirdama kokią nors drausminę nuobaudą arba prieš panaikindama jo imunitetą, Komisija turi konsultuotis su Komitetu – tai pasiūlyta siekiant apsaugoti generalinio direktoriaus nepriklausomumą.
8. Komitetas ypač daug dėmesio skyrė būsimiems OLAF ir Europos prokuratūros santykiams, nes dėl savo išskirtinės padėties jis turi visas galimybes padėti įveikti sunkumus, kurių gali nuolat kilti šioms institucijoms kuriant tarpusavio bendradarbiavimo santykius. Komitetas palankiai vertina tai, kad į Parlamento teisėkūros rezoliuciją įtraukti kai kurie jo šiuo klausimu pateikti pasiūlymai, ypač šie pasiūlymai:
 - i) OLAF turi informuoti atitinkamas institucijas, įstaigas, organus ir agentūras po to, kai atlieka pirminį toms institucijoms praneštų įtarimų vertinimą, nebent tai galėtų pakenkti tyrimams ⁽⁸⁾;

⁽³⁾ 2019 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl bendradarbiavimo su Europos prokuratūra ir OLAF tyrimų veiksmingumo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų (COM(2018) 0338 – C8-0214/2018 – 2018/0170(COD)) http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0383_LT.html.

⁽⁴⁾ 2018 m. lapkričio 20 d. Priežiūros komiteto raštas Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto pirmininkui.

⁽⁵⁾ Žr. Priežiūros komiteto nuomonę Nr. 2/2017, pridedamą prie Komisijos ataskaitos dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 (19 straipsnio) taikymo vertinimo.

⁽⁶⁾ Žr. 15 straipsnio „Priežiūros komitetas“ 8 dalį. Iš jos išbraukti žodžiai „nepriklausomai nuo Tarnybos [OLAF]“. „Jo sekretoriato paslaugas, glaudžiai bendradarbiaudama su Priežiūros komitetu, teikia Komisija“.

⁽⁷⁾ Žr. Europos Parlamento teisėkūros rezoliuciją: 5 straipsnio „Tyrimų pradėjimas“ 6a dalis (nauja); 7 straipsnio „Tyrimų tvarka“ 8 dalis ir 8adalio (nauja); 15 straipsnio „Priežiūros komitetas“ 1 dalies penkta pastraipa; 11 straipsnio „Tyrimo ataskaita ir veiksmai, kurių reikia imtis po tyrimų“ 1 dalies antra pastraipa; 17 straipsnio „Generalinis direktorius“ 9 dalies pirma pastraipa.

⁽⁸⁾ Žr. 12c straipsnio „Pranešimas Europos prokuratūrai apie bet kokią nusikalstamą elgesį, kurio atžvilgiu ji galėtų naudotis savo kompetencija“ 5 dalį.

- ii) OLAF turi nutraukti vykdomą tyrimą, jeigu tuos pačius faktus tiria Europos prokuratūra, ir Europos prokuratūros prašymu turi nesiimti tam tikrų veiksmų arba priemonių ⁽⁹⁾;
- iii) siekiant apsaugoti įrodymų priimtumą, kai OLAF imasi pagalbinių arba papildomų priemonių, Europos prokuratūros prašymu OLAF turėtų taikyti aukštesnius pagrindinių teisių, procesinių garantijų ir duomenų apsaugos standartus ⁽¹⁰⁾ ir
- iv) Komitetas turi naują pareigą – pateikti savo nuomonę prieš priimant OLAF ir Europos prokuratūros darbo tvarkos susitarimus ⁽¹¹⁾.

OLAF IŠTEKLIŲ STEBĖSENA

1999 m. balandžio 28 d. Komisijos sprendimo 1999/352/EB dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) įsteigimo su pakeitimais, padarytais 2013 m. rugsėjo 27 d. Sprendimu 2013/478/ES, 6 straipsnio 2 dalis:

„2. Pasikonsultavęs su priežiūros komitetu, generalinis direktorius atsiunčia Biudžeto generaliniam direktoriui preliminarų biudžeto projektą, kuris įtraukiamas į Europos Sąjungos bendrojo biudžeto Komisijai skirtą skirsnio priedą, susijusį su Tarnyba.“

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa:

„Priežiūros komitetas generaliniam direktoriui teikia nuomones, atitinkamas atvejais ir rekomendacijas, dėl, inter alia, išteklių, reikalingų Tarnybos tyrimo funkcijai atlikti <...>.“

- 9. Priežiūros komitetas laiko savo pareigą užtikrinti, kad OLAF biudžeto ir žmogiškųjų išteklių politika įgalintų Tarnybą veiksmingai vykdyti jai suteiktus įgaliojimus. Komitetas supranta, kad OLAF nepriklausomumas biudžeto požiūriu daro tiesioginį poveikį tyrimams ir operacijoms. Todėl jis mano, kad vienas svarbiausių naujojo generalinio direktoriaus prioritetų turėtų būti užtikrinti, kad biudžetas būtų pakankamas ir kad Tarnyba būtų visapusiškai aprūpinta žmogiškaisiais ištekliais.
- 10. Komitetas pripažino, kad Komisijos biudžeto projekte imtasi taupymo priemonių ir pažymėjo, kad biudžetas kasmet buvo didinamas vis mažiau, kol beveik nebedidėjo. Komitetas išdėstė savo poziciją, jog toks biudžeto mažinimas neturėtų trukdyti kovoti su ES finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu ir pažeidimais. Komitetas mano, kad griežčiausios taupymo priemonės, kurios yra taikomos kitiems Komisijos generaliniams direktoratams, OLAF ne tik neturėtų būti taikomos, bet jai turėtų būti teikiamos paskatos, kad ji galėtų samdyti aukštos kvalifikacijos tyrimų ir turto išieškojimo specialistus. Tai ypač svarbu turint galvoje būsimą OLAF bendradarbiavimą su Europos prokuratūra.
- 11. Per ataskaitinį laikotarpį Priežiūros komitetas parengė dvi nuomones dėl OLAF 2019 ir 2020 m. preliminarus biudžeto projekto ⁽¹²⁾ ir išanalizavo, kaip vykdytas patvirtintas 2018 m. OLAF biudžetas. Priežiūros komitetas, analizuodamas OLAF 2019 ir 2020 m. preliminarus biudžeto projektus, dėmesį ypač sutelkė į tris dalykus:
 - i) OLAF duomenų valdymo sistemos (toliau – OCM), t. y. duomenų bazės, kurioje saugoma bylų informacija ir kuri įdiegta vietoj senosios bylų valdymo sistemos (CMS), įdiegimo poveikį finansiniu ir operatyviniu požiūriais;
 - ii) OLAF žmogiškųjų išteklių strategiją, į kurią Komitetas dėjo daug vilčių, ir
 - iii) Europos prokuratūros įsteigimo poveikį OLAF biudžetui.

⁽⁹⁾ Žr. 12d straipsnio „Tyrimų nedubliavimas“ 1 dalies pirmą pastraipą ir 1a pastraipą (nauja), pagrįstą Priežiūros komiteto 2018 m. lapkričio 20 d. rašte išdėstyti pasiūlymai.

⁽¹⁰⁾ Žr. 12e straipsnio „Tarnybos pagalba Europos prokuratūrai“ 2 dalį (nauja struktūra ir priedas parengti remiantis Priežiūros komiteto pasiūlymu, išdėstytu 2018 m. lapkričio 20 d. rašte) ir 12e straipsnio 2a dalį (nauja) (įtraukti Priežiūros komiteto 2018 m. lapkričio 20 d. rašte pateikti pasiūlymai).

⁽¹¹⁾ Žr. 12g straipsnio „Darbo tvarkos susitarimai ir keitimasis informacija su Europos prokuratūra“ 1 dalį.

⁽¹²⁾ Žr. Priežiūros komiteto nuomones Nr. 1/2018 ir Nr. 1/2019: OLAF priežiūros komiteto interneto svetainė: <http://europa.eu/supervisory-committee-olaf/opinions-and-reports>.

- i) OCM įdiegimo poveikis finansiniu ir operatyviniu požiūriais
12. OLAF duomenų valdymo sistema OCM – tai bylų ir dokumentų valdymo priemonė, kuria OLAF naudoja vykdydama tyrimus ir kitą ES finansinių interesų apsaugos veiklą pagal Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013. OCM įdiegta vietoj senosios bylų valdymo sistemos (CMS). Priežiūros komitetas yra įsitikinęs, kad OCM reikėtų naudoti ne tik kaip valdymo ataskaitų sistemą, bet ją iš tiesų reikėtų naudoti kaip operacijų ir tyrimų priemonę.
13. Komitetui kilo abejonių dėl biudžeto lėšų, skirtų OCM duomenų bazei diegti, dydžio ir šios sistemos poveikio OLAF tyrimo funkcijai bei stebėsenos priemonėms. 2012–2018 m. sistemos naudojimo išlaidos sudarė 15,3 mln. EUR. OLAF informavo Komitetą, jog tikisi, kad nuo 2021 m. didžiąją dalį išlaidų sudarys priežiūros išlaidos, o plėtojimo išlaidos bus nedidelės ir patiriamos tik jei keistųsi OLAF veiklos procesai arba atsirastų naujų poreikių (pvz., susijusių su Europos prokuratūra). Numatoma, kad per kitą, 2019–2021 m., laikotarpį OCM bendros naudojimo išlaidos sudarys 10,2 mln. EUR. Ankstesnėse nuomonėse Komitetas pabrėžė, kad gerai sutvarkyta, moderni informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sistema yra būtina siekiant užtikrinti, kad sukčiavimo tyrimai būtų ekonomiškai efektyvūs.
14. Nuomonėje Nr. 1/2018 Komitetas rekomendavo Komisijos vidaus audito tarnybai (toliau – VAT) atlikti problemų, kurių patirta diegiant OCM, įskaitant metines išlaidas, patirtas įgyvendinant projektą nuo 2012 m., auditą. 2019 m. sausio 24 d. už OLAF išteklių stebėseną atsakingas komiteto pranešėjas paprašė OLAF pateikti išsamią OCM projekto išlaidų analizę nuo pat projekto pradžios. Tikimasi, kad analizė bus pateikta artimiausiu metu.
15. Ankstesnėse metinėse ataskaitose Komitetas aprašė OCM trūkumus, pastebėtus remiantis savo paties ir OLAF darbuotojų patirtimi, ir pabrėžė, jog vienas iš skubiai spręstinių klausimų yra ribota prieiga prie OLAF bylų informacijos⁽¹³⁾. Komitetas atkreipė dėmesį į problemas, susijusias dokumentų perkėlimu iš ankstesnės sistemos (CMS), ir į tai, kad OCM duomenų bazėje nėra funkcijos, atitinkančios Komiteto poreikį vykdyti bylų stebėseną, taip pat atkreipė dėmesį į OLAF operatyvinių duomenų sisteminius dėsningumus. Komitetas išreiškė susirūpinimą dėl to, ar OCM atitinka OLAF tyrimų srities poreikius, ir kad tai gali neigiamai paveikti OLAF tyrėjų kasdienį darbą. Nepakankama prieiga prie informacijos ir sistemos gedimai neigiamai paveikė Komiteto vykdytą priežiūrą, kaip OLAF įgyvendina tyrimo funkciją.
16. Komitetas palankiai įvertino tai, kad jo prašymu OLAF surengė pristatymą apie OCM projekto ištakas ir apie naujus elementus, įdiegtus sistemoje siekiant ją patobulinti. Nors, paskyrus naują generalinį direktorių, sistemos funkcijos ir keitimasis informacija su OLAF pagerėjo, Komiteto nuomone, būtina įdiegti papildomą modulį, kad Komitetas galėtų lengvai gauti ir stebėsenos tikslais panaudoti operatyvinius duomenis. Pasak OLAF, Komiteto poreikių analizę buvo planuota pradėti 2019 m. balandžio mėn., o Komitetui siunčiamas ataskaitas ir priminimus numatoma įtraukti į 2019 m. gruodžio mėn. išleistą OCM versiją. Į kitą, 2020 m., OCM versiją numatoma įtraukti Priežiūros komitetui skirtą rezultatų suvestinę. Nepakankama prieiga prie OLAF bylų informacijos, kai buvo reikalinga informacija apie tyrimo etapus, Komitetui labai trukdė vykdyti savo pareigas.
17. Dėl OCM sistemos diegimo pažymėtina, kad Komitetas buvo informuotas, jog OLAF direktoriai ir generalinis direktorius 2012 m. birželio mėn. patvirtino planą sukurti įstaigos duomenų valdymo sistemą su integruotomis funkcijomis, tačiau sistemą dar būtų galima koreguoti, kad ji atitiktų konkrečius OLAF poreikius. Prieš priimant šį sprendimą 2011 m. sudaryta OLAF vidaus darbo grupė atliko tyrimą ir išnagrinėjo įvairias naujos bylų valdymo sistemos diegimo galimybes.
18. OLAF taip pat paaiškino, kad 2016 m. sprendimas diegti OCM buvo priimtas daugiausia dėl ankstesnės sistemos (CMS) trūkumų. Tačiau OCM pasireiškė įvairios problemos, kurios yra būdingos pradedamoms naudoti IT sistemoms. Tik vėliau pripažinta, kad sprendimą naudoti sistemą reikėjo atidėti, kol ji bus nuodugniau išbandyta ir techniniu požiūriu veiks stabiliau. Pasak OLAF, pradinės OCM problemos buvo panašios į problemas, aptinkamas kitose panašaus dydžio IT sistemose. Pavyzdžiui, vos tik pradėjus kurti sistemą, iš naudotojų buvo dažnai gaunami prašymai dėl pakeitimų; kadangi naudojamos specifinės technologijos, buvo sudėtinga rasti reikiamus IT ekspertus; naudotojai nenoriai keitė savo darbo įpročius ir nenoriai laikėsi griežtos darbo procedūros, kurios reikalaujama sistemoje; nuodugniam testavimui prieš pradedant naudoti sistemą skirta pernelyg mažai laiko.

⁽¹³⁾ Žr. Priežiūros komiteto 2017 m. veiklos ataskaitos 24–29 punktus; OLAF priežiūros komiteto interneto svetainė: <http://europa.eu/supervisory-committee-olaf/opinions-and-reports>.

19. OLAF kiekvienais metais apklausia darbuotojus, kaip IT atitinka jų poreikius. 2015 m. įvertinta, kad CMS atitinka poreikius 51 %, THOR – 66 %. Šis įvertinimas atspindi problemas, susijusias su naujos sistemos naudojimu, taip pat OCM stabilumą ir greitį; 2016 m. šis įvertinimas pablogėjo iki maždaug 6,58 %, o 2017 ir 2018 m. pagerėjo ir pasiekė 14 %. Komitetas labai atidžiai nagrinėja šiuos skaičius, nes tai – svarbūs rodikliai.
 20. OLAF generalinio direktoriaus prašymu OLAF vidaus audito padalinys (toliau – OLAF VAP) atidžiai įvertinto OCM projektą ir stebėjo jį 2015 ir 2017 m. 2017 m. Komisijos vidaus audito tarnyba (VAT) atliko IT saugumo auditą. Priežiūros komitetas taip pat rekomendavo generaliniam direktoriui, kad VAT atliktų projekto auditą. Auditas dar nebaigtas. Kai bus parengtas išvadų projektas, jis bus nusiųstas OLAF, kad ši galėtų pateikti pastabas. VAT audito plane numatytas ir neseniai pradėtas projekto valdymo auditas dar nebaigtas. Komitetas paprašė OLAF aptarti VAT išvadą, kai tik jos bus parengtos. Informacija, kurią OLAF perdavė Komitetui, išsamiai išdėstyta kituose trijuose punktuose.
 21. Atlikdamas auditą, OLAF VAP dėmesį sutelkė į projekto valdymą ir projekto veiklos organizavimą, o VAT, 2017 m. atlikdama auditą, daugiausia nagrinėjo IT loginio saugumo kontrolės priemones. 2017 m. atlikusi auditą, VAT pateikė OLAF generaliniam direktoriui keturias rekomendacijas; jos visos buvo priimtose. OLAF vykdė šias rekomendacijas įgyvendindama veiksmų planą, kuriame buvo numatyta 31 konkreti priemonė. VAT peržiūri padarytą pažangą, siekdama įvertinti, ar tos priemonės buvo tinkamai įgyvendintos.
 22. 2018 m. naujos funkcijos nebuvo kuriamos ir pirmenybė buvo teikiama klaidų taisymui, tačiau nuo 2018 m. gruodžio mėn. veikia nauja oficiali OCM valdymo struktūra. Numatyta tokia darbo eiga. Inicijatyvinis komitetas (kuriam vadovauja generalinis direktorius) jau nustatė OCM bendrųjų reikalavimų prioritetus. Tuo remiantis parengtas laikotarpio iki 2019 m. pabaigos OCM versijų išleidimo planas. Veiklos vykdymo grupė nuspręs, kaip sistema bus plėtojama pagal bendruosius reikalavimus. Sprendimų priėmimo eiga yra aiškiai apibrėžta ir praktiškai pasiteisino.
 23. Šiuo metu daugelio įsigytų modulių sistemoje naudoti negalima. Per nuolatinį IT ekspertų ir naudotojų dialogą pateikta tiek daug pasiūlymų dėl supaprastinimo ir patobulinimo, kad dabartiniai su sistema dirbantys ekspertai negali jų operatyviai įgyvendinti. Kita vertus, jeigu būtų samdomi kiti ekspertai, ne nuolatiniai Komisijos darbuotojai, labai padidėtų išlaidos. Šiuo metu visos pastangos yra sutelktos į tai, kad sistema veiktų geriau ir būtų baigta kurti iki 2020 m. pabaigos.
 24. Komitetui ypač didelį susirūpinimą kėlė numatomas intensyvus keitimasis informacija internetu tarp OLAF ir Europos prokuratūros ir tai, kokią poveikį ši nauja papildoma funkcija turės OCM veikimo pajėgumui. Nors Komitetas buvo patikintas, kad sąsaja tarp OCM ir Europos prokuratūros bylų valdymo sistemos (šiuo metu Europos prokuratūra šią sistemą vadina CMS, ši sistema turėtų būti sukurta iki 2021 m.) neturėtų daryti poveikio OCM veikimui, Komitetas sužinojo, kad kol kas nebuvo nuodugniai analizuota, kokio pobūdžio sąsaja bus naudojama, ir kad dar nėra nuspręsta, kurią CMS naudos Europos prokuratūra. Todėl susirūpinimas dėl būsimų problemų, kurių gali kilti OCM sistemoje, iki galo neišsklaidytas.
 25. Nors OCM turi įtakos Komiteto kasdieniam darbui, Komiteto galimybės įvertinti sistemos veikimą yra ribotos, nes sekretoriato darbuotojai ir kai kurie Komiteto nariai gali jungtis prie sistemos kaip naudotojai tik konkrečiose bylose. Komitetas laukia, kol turės galimybę išnagrinėti institucijų, atliekančių auditą, išvadą ir susipažinti su jų atliktu sistemos išlaidų, saugumo ir veikimo įvertinimu. Komitetas palankiai vertina generalinio direktoriaus sprendimą prisiimti atsakomybę už sistemos kūrimą ir tobulinimą, taip pat palankiai vertina OLAF ir Komiteto dialogą. Šis dialogas turėtų padėti Komitetui ir jo sekretariatui aktyviai naudoti IT priemones, kurios yra reikalingos jų darbe. Komitetui tai yra būtina, kad jis galėtų vykdyti jam suteiktus įgaliojimus.
- ii) OLAF žmogiškųjų išteklių strategija
26. Priežiūros komitetas yra įsitikinęs, kad vidaus žmogiškieji ištekliai ir nuo Komisijos nepriklausančios finansavimo galimybės padeda užtikrinti OLAF nepriklausomumą. Tai ypač svarbu naujų darbuotojų samdymui ir mokymui bei tam, kad būtų galima reaguoti į naujus ir sudėtingus suklavimų atvejus, todėl Komitetas savo nuomonėje Nr. 1/2018 rekomendavo OLAF generaliniam direktoriui kreiptis į Europos Komisiją su prašymu įsteigti OLAF žmogiškųjų išteklių skyrių, kad OLAF galėtų užtikrinti efektyvumą ir nepriklausomumą ir tada, kai samdo darbuotojus.

27. Komitetas atidžiai stebėjo OLAF žmogiškųjų išteklių strategiją ir 2019 m. metinį valdymo planą – patikima žmogiškųjų išteklių politika ir strategija yra vieni svarbiausių tyrimų sėkmės veiksmų. Komitetas pažymėjo, kad įgyvendinant veiksmingą personalo politiką, kuri leistų OLAF vykdyti savo pagrindinę misiją, t. y. vykdyti nepriklausomus tyrimus, kyla praktinių sunkumų.
28. Biudžeto ir administracinės tvarkos požiūriais OLAF generalinis direktorius nėra iki galo nepriklausomas, t. y. jis turi laikytis Komisijos naujos centralizuotos žmogiškųjų išteklių politikos. Tačiau Komitetas mano, kad OLAF šioje svarbioje srityje turėtų veikti decentralizuotai ir kad OLAF ir Komisijos administracijos turėtų visomis išgalėmis stengtis susitarti dėl tokios administracinės tvarkos, kuri leistų OLAF vykdyti savo pačios personalo politiką. Labai svarbu, kad OLAF generalinis direktorius šioje srityje išliktų nepriklausomas, kaip tai yra reikalinga pagal jo vykdomas tarpinstitucines ir viršnacionalines pareigas.
29. Komitetas pabrėžia, kaip svarbu parengti išsamią, specializuotą tęstinio mokymo programą, kuri padėtų gerinti tyrėjų žinias ir įgūdžius, ypač ES ir nacionalinių finansinių taisyklių įgyvendinimo srityje. OLAF funkcijų vykdymui OLAF tyrėjų nepriklausomumas yra ypač svarbus. Komitetas dar kartą pabrėžė, kad pagal OLAF žmogiškųjų išteklių strategiją dėmesį reikėtų sutelkti į operatyvines užduotis ir sustiprinti OLAF tyrimų pajėgumą. Komitetas pritarė OLAF prašymui įsteigti šešias papildomas administratorių pareigybes tam, kad OLAF galėtų vykdyti savo pagrindinę – tyrimo – funkciją, tačiau taip pat pripažino sukčiavimo prevencijos ir teisėkūros veiklos svarbą.
30. Komitetui yra žinoma, kad OLAF šiais metais ketina pradėti darbuotojų vertinimą. Šio vertinimo tikslas – sudaryti pareigybių, užduočių ir rezultatų žemėlapių ir apibrėžti, kaip darbuotojus paskirstyti pagal pagrindines tyrimų ir politikos sritis. Reikės apibrėžti direktoratų tikslus bei uždavinius ir paskirstyti jiems išteklius (trys direktoratai dirba tyrimų srityje ir vienas – politikos). Komitetas pažymi, kad dėl OLAF reaguojamosios tyrimų politikos yra sudėtinga įvertinti būsimą darbo krūvį ir paskirstyti išteklius.
31. Komitetas labai rekomenduoja, išsamiai išnagrinėjus OLAF prioritetus ir darbo metodus, parengti visapusišką žmogiškųjų išteklių strategiją. Strategija turėtų įgalinti: i) geriau paskirstyti išteklius OLAF viduje, kad daugiausia dėmesio būtų galima skirti pagrindinėms su tyrimais susijusioms užduotims; ii) geriau išnaudoti OLAF vidaus sinergiją, ypač stiprinant įvairius OLAF darbuotojų įgūdžius ir įvairių sričių kompetenciją; iii) teikti tinkamą administracinę paramą su tyrimais susijusiai veiklai; iv) didinti judumą OLAF viduje ir Komisijoje; v) parengti geresnę mokymo politiką, siekiant palengvinti judumą, bet kartu nepakenkti tyrimų kokybei.
- iii) Europos prokuratūros įsteigimo poveikis OLAF biudžeto požiūriu
32. Komitetas savo nuomonėje Nr. 1/2018 dėl OLAF preliminarus biudžeto projekto ⁽¹⁴⁾ pakartojo, kad biudžete numatytų etatų perkėlimas iš OLAF į Europos prokuratūrą turėtų būti atidžiai apsvaistytas ir valdomas taip, kad būtų apsaugotas OLAF gebėjimas toliau vykdyti įgaliojimus, visų pirma, pajėgumas atlikti tyrimus. Atsižvelgiant į dabartinį OLAF darbuotojų skaičių, sudėtinga nuspręsti, kaip OLAF savo etatų planą galėtų dar labiau sumažinti, nebent būtų labai aiškiai nustatyta, kad kartu su pareigybėmis perduodamos ir funkcijos.
33. Komitetas išnagrinėjo OLAF parengtą Europos prokuratūros steigimo poveikio OLAF žmogiškųjų išteklių strateginiam planui analizę ir atidžiai stebės, kokias pasekmes tai turės OLAF operacijoms ir darbo metodams. Kaip Komitetas pažymėjo per kasmetinį tarpinstitucinį pasikeitimą nuomonėmis, OLAF pajėgumo vykdyti tyrimus pagal Europos prokuratūros pagalbos prašymus nereikėtų silpninti mažinant Tarnybos išteklius. Komitetas rekomenduoja OLAF generaliniam direktoriui parengti poveikio biudžetui vertinimą ir išmatuoti, kokį poveikį etatų perkėlimas į Europos prokuratūrą padarys OLAF darbo efektyvumui ir pajėgumui vykdyti operacijas. Europos prokuratūros struktūroms sukurti ir atsakomybės sritims iki galo apibrėžti reikės laiko. Tai, kaip sėkmingai Europos prokuratūrai pavyks kovoti su ES finansiniams interesams kenkiančia nusikalstama veika, priklausys ir nuo labai svarbios OLAF teikiamos pagalbos. Tam, kad bendradarbiaudama su Europos prokuratūra ir padėdama jai OLAF galėtų laikytis griežčiausių standartų, labai svarbu, kad OLAF, turinti 20 metų tyrimų vykdymo patirtį, išsaugotų visus itin kvalifikuotus darbuotojus.

⁽¹⁴⁾ Žr. Priežiūros komiteto nuomonę Nr. 1/2017 dėl OLAF 2018 m. preliminarus biudžeto projekto ir Nuomonę Nr. 2/2017, pridėdamą prie Komisijos ataskaitos dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 (19 straipsnio) taikymo vertinimo <http://europa.eu/supervisory-committee-olaf/opinions-and-reports>.

STEBĖSENA PRIEŽIŪROS KOMITETO INICIATYVA. GALIMYBĖ SUSIPAŽINTI SU INFORMACIJA PRIEŽIŪROS TIKSLAIS

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalis:

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa:

„Priežiūros komitetas reguliariai stebi, kaip Tarnyba atlieka savo tyrimo funkciją <...>.“

1999 m. balandžio 28 d. Komisijos sprendimo dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) įsteigimo 4 straipsnis:

„<...> [Priežiūros komitetas] yra atsakingas už nuolatinę Tarnybos atliekamos tyrimo funkcijos priežiūrą.“

2016 m. rugsėjo 5 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Europos Komisijos teisės tarnybų bendra nuomonė

Bendroje nuomonėje pabrėžiama, kad Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 įgalioja Priežiūros komitetą gauti iš OLAF generalinio direktoriaus informacijos:

- apie bylas, kuriose informacija buvo perduota nacionalinėms teisminėms institucijoms, nors OLAF neatliko jokių tyrimų,
- apie papildomą bylų informaciją, susijusią su visomis bylomis, įskaitant vykdomus tyrimus, o ne tik informaciją apie baigtas bylas,
- dėl OLAF generalinio direktoriaus įsipareigojimų teikti ataskaitas: Reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 nustatyta speciali OLAF pareiga teikti informaciją. Šiuo atžvilgiu tikrai pasyvios elektroninės prieigos prie OLAF duomenų bazės suteikimo nepakaktų OLAF generalinio direktoriaus pareigoms, nustatytoms Reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, įvykdyti.

34. Priežiūros komitetas aktyviai ir reguliariai stebi, kaip OLAF vykdo tyrimus, siekdamas stiprinti OLAF nepriklausomumą ir padėti generaliniam direktoriui vykdyti savo pareigas. Jis paskyrė pranešėjus dirbti ir su jautriais vidaus tyrimais, ir su bylomis, kurias, išnagrinėjęs gautą informaciją, generalinis direktorius pripažino „nutrauktomis bylomis“.
35. Ankstesnėje veiklos ataskaitoje Komitetas pabrėžė, kad turi ribotą prieigą prie OLAF bylų informacijos ir kad šią problemą reikia skubiai spręsti. Per ataskaitinį laikotarpį nemažai laiko buvo skirta atitinkamos informacijos paieškai keliose elektroninėse sistemose (OCM, THOR ir CMS), kuriose tie duomenys yra saugomi. 2018 m. rugpjūčio mėn. paskyrus naują generalinį direktorių V. Itālą, padėtis pagerėjo. 2018 m. lapkričio mėn. pagaliau rastas sprendimas ir Komiteto pranešėjams bei jo sekretoriato nariams suteikta visapusiška prieiga prie 64 OLAF bylų, kurių stebėseną Komitetas vykdė ataskaitiniu laikotarpiu, informacijos: 60 bylų, kuriose OLAF generalinis direktorius priėmė sprendimą nepradėti tyrimo („nutrauktų bylų“) ir 4 OLAF pradėtų ir užbaigtų vidaus tyrimų. Gavęs prieigą prie informacijos, Priežiūros komitetas galėjo tęsti darbą ir pasistūmėjo pirmyn rengdamas pasikeitimą nuomonėmis su OLAF darbuotojais dėl to, kaip vykdomi tyrimai.
36. 2019 m. sausio–kovo mėn. Komiteto pranešėjai rengė kas mėnesinius susitikimus su OLAF vadovaujančiaisiais darbuotojais, įskaitant A direktorato (Tyrimai I) ir C direktorato (Pagalba tyrimams) direktoriais, 0.1 skyriaus (Tyrimai, atranka ir peržiūra), A.1 skyriaus (ES darbuotojai), C.3 skyriaus (Veiklos analizė ir skaitmeninė ekspertizė) ir C.4 skyriaus (Teisės reikalai ir konsultacijos) vadovais. Posėdžiuose taip pat dalyvavo operatyvinės pagalbos skyrių atrankų, peržiūrų vykdytojai, tyrėjai, analitikai, teisinių konsultacijų grupės nariai ir paskesnių veiksmų skyrių darbuotojai. Šie posėdžiai baigti 2019 m. kovo mėn. ir Komitetas pradėjo rengti savo nuomonę.
37. Tuo metu, kai buvo rengiama ši ataskaita, Priežiūros komitetas baigė rengti keletą nuomonių: dėl bylų, kurių OLAF generalinis direktorius nepradėjo (nutrauktų bylų), užbaigtų ir nacionalinėms teisminėms institucijoms nusiųstų vidaus tyrimų ir vidaus tyrimų, kurie buvo užbaigti nusprendus tolesnių veiksmų nesiimti. Komitetas, kaip nepriklausoma institucija, užima itin gerą padėtį šiai užduočiai vykdyti. Nagrinėdamas bylas, Komitetas deramai atsižvelgė, *inter alia*, į šiuos dalykus: galimą riziką tyrimų nepriklausomumui, procesinių garantijų ir pagrindinių teisių laikymąsi, bendrųjų principų ir tyrimų taisyklių laikymąsi, tyrimų teisėtumo patikrą, bendrą bylų medžiagos kokybės vertinimą, OCM saugomos informacijos nuoseklumą ir vykdytą veiklą. Gairėse OLAF darbuotojams dėl tyrimų procedūrų nustatytų taisyklių laikymąsi.

OLAF TYRIMŲ TRUKMĖS STEBĖSENA

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalis

Priežiūros komitetas reguliariai stebi, kaip Tarnyba atlieka savo tyrimo funkciją, kad sustiprintų Tarnybos nepriklausomumą jai tinkamai vykdančiam pagal šį reglamentą suteiktus įgaliojimus.

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalies antra pastraipa

Priežiūros komitetas visų pirma stebi pokyčius procesinių garantijų taikymo ir tyrimų trukmės srityje, atsižvelgdamas į generalinio direktoriaus pateiktą informaciją pagal 7 straipsnio 8 dalį.

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 7 straipsnio 8 dalis

Tyrimai atliekami nenutrūkstamai tokį laikotarpį, kurio trukmė turi atitikti konkretaus atvejo aplinkybes ir sudėtingumą.

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 7 straipsnio 8 dalis

Jei tyrimas negali būti baigtas per 12 mėnesių nuo jo pradžios, generalinis direktorius pasibaigus 12 mėnesių laikotarpiui ir po to kas šešis mėnesius Priežiūros komitetui teikia ataskaitas, kuriose nurodomos priežastys ir taisomosios priemonės, numatytos tyrimui paspartinti.

Bendrosios pastabos

38. Viena iš pagrindinių Priežiūros komiteto pareigų – OLAF vykdomų tyrimų trukmės stebėseną, o jos paskirtis – stiprinti OLAF nepriklausomumą. Komitetas atlieka tyrimų trukmės peržiūrą siekdamas užtikrinti, kad tyrimai būtų vykdomi nepertraukiamai, jų trukmė proporcingai atitiktų aplinkybes ir bylos sudėtingumą ir nebūtų trukdoma juos vykdyti nešališkai.
39. OLAF tyrimų trukmė yra svarbus rodiklis, pagal kurį vertinamas tyrimų veiksmingumas ir stebima, kaip laikomasi procesinių garantijų ir teisės į gerą administravimą, kaip nurodyta ES pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnyje. Vykdančiam OLAF tyrimų trukmės stebėseną, taip pat siekiama užtikrinti, kad:
- i) vėlavimai netrukdytų pasiekti norimo tyrimo rezultato, įskaitant priežastis, susijusias su senatimi;
 - ii) atitinkamos institucijos atsižvelgtų į OLAF tyrimus ir
 - iii) vykdydama tyrimus, OLAF būtų nepriklausoma, įskaitant tai, kad galėtų veiksmingai naudoti savo žmogiškuosius ir finansinius išteklius.

Objektyvios priežastys, lemiančios tyrimų trukmę, taip pat gali daryti įtaką OLAF tyrimų politikos prioritetų nustatymui.

40. Komitetas pastebėjo, kad OLAF metiniuose valdymo planuose yra nustatytas bendras tyrimų vidutinės trukmės tikslas. Pavyzdžiui, ir 2018 m., ir 2019 m. užsibrėžtas tikslas, kad tyrimai būtų vykdomi ne ilgiau kaip 20 mėnesių ⁽¹⁵⁾. Tačiau šis rodiklis pagal savo paskirtį, regis, yra statistinė priemonė. Komitetas pažymi, kad į OLAF tyrimų procedūrą nėra įtraukta jokia sistema, pagal kurią būtų oficialiai prašoma leisti pratęsti sprendime pradėti tyrimą nustatytą tyrimo trukmę. Todėl iš esmės kiekvienas tyrimas gali būti vykdomas neribotą laikotarpį. Vienintelis Reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 numatytas tyrimų trukmės kontrolės sistemos panašus mechanizmas – OLAF generalinio direktoriaus pareiga teikti ataskaitas Priežiūros komitetui 12 mėnesių laikotarpio pabaigoje ir paskui kas šešis mėnesius; pagal šį mechanizmą OLAF pati įvertina priežastis, dėl kurių byla nebaigta nagrinėti, ir numato taisomąsias priemones tyrimui paspartinti. Komitetas pastebėjo, kad statistinio požiūrio daugiausia laikomasi ir OLAF tyrimų trukmės ataskaitų teikimo Komitetui sistemoje.

⁽¹⁵⁾ Žr. Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) 2018 ir 2019 m. valdymo planus, p. 5. 2018 m. užsibrėžtas tikslas, kad ilgiau kaip 20 mėnesių vykdomų tyrimų dalis būtų mažesnė negu 30 %.

41. Komitetas mano, kad OLAF tyrėjai ir vadovai turėtų griežtai kontroliuoti tyrimų ciklą nuo pat tyrimų pradžios, atsižvelgdami į OLAF reglamente nustatytus reikalavimus dėl tyrimo trukmės, kad tyrimas būtų vykdomas nepertraukiamai ir kad jo trukmė proporcingai atitiktų bylos aplinkybes ir sudėtingumą. OLAF teikiamų „12 mėnesių ataskaitų“ ir paskesnių ataskaitų turinys ir kokybė yra labai svarbūs elementai, įgalinantys Komitetą reguliariais intervalais stebėti tyrimų pažangą. Statistinis požiūris, kuris dominuoja dabartinėje OLAF tyrimų trukmės ataskaitų teikimo sistemoje, kai dėmesys skiriamas mėnesių skaičiui, o ne teikiamos informacijos kokybei, nėra tinkamas, kad Komitetas galėtų vykdyti teisės aktuose jam nustatytas stebėsenos pareigas.

Komiteto atlikta 484 ataskaitų dėl tyrimų, trukusių ilgiau nei 12 mėnesių, analizė

- i) 2018 m. gautų ataskaitų statistinė analizė

42. Komitetas išnagrinėjo 484 OLAF ataskaitas⁽¹⁶⁾ dėl 343 tyrimų, trukusių ilgiau negu 12 mėnesių (toliau – 12 mėnesių ataskaitos), įskaitant ataskaitas dėl tyrimų, vykdytų ilgiau kaip 18, 24, 30, 36, 42, 48, 54 ir 60 mėnesių: ilgiau kaip 18 mėnesių (243 ataskaitos), ilgiau kaip 24 mėnesius (141 ataskaita), ilgiau kaip 30 mėnesių (68 ataskaitos), ilgiau kaip 36 mėnesius (31 ataskaita), ilgiau kaip 42 mėnesius (11 ataskaitų), ilgiau kaip 48 mėnesius (3 ataskaitos), ilgiau kaip 54 mėnesius (2 ataskaitos) ir ilgiau kaip 60 mėnesių (1 ataskaita).

Komiteto tikslas buvo išnagrinėti ataskaitų turinį, atsižvelgiant į Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 7 straipsnio 5 ir 8 dalyse išdėstytus teisinius reikalavimus, susijusius su 15 straipsnio 1 dalimi. Komitetas, atlikdamas analizę, daugiausia siekė įvertinti:

- i) 12 mėnesių ataskaitų, kuriose OLAF nurodė priežastis, dėl kurių tyrimai nebuvo užbaigti, skaičių ir OLAF nurodytų priežasčių, dėl kurių tyrimai nebuvo užbaigti, kategorijas;
- ii) 12 mėnesių ataskaitų, kuriose OLAF nurodė taisomąsias priemones tyrimams paspartinti, skaičių.
43. Komitetas nustatė, kad dažnai (49 % atvejų) kaip pagrindinę priežastį, dėl kurios tyrimas nebuvo užbaigtas, OLAF nurodė tiriamo „klausimo sudėtingumą“. Atvejai, kai pagrindų priežasčių tyrimui nebaigti nebuvo, sudaro 18 % OLAF ataskaitose nurodytos ir kitos priežastys, dėl kurių tyrimai nebuvo užbaigti⁽¹⁷⁾:
- i) pirmenybė teikta kitiems tyrimams (6 %);
- ii) valstybės narės dalyvavimas byloje (4 %);
- iii) trečiosios valstybės dalyvavimas (3,5 %);
- iv) OLAF išteklių nepakankamumas (4 %).

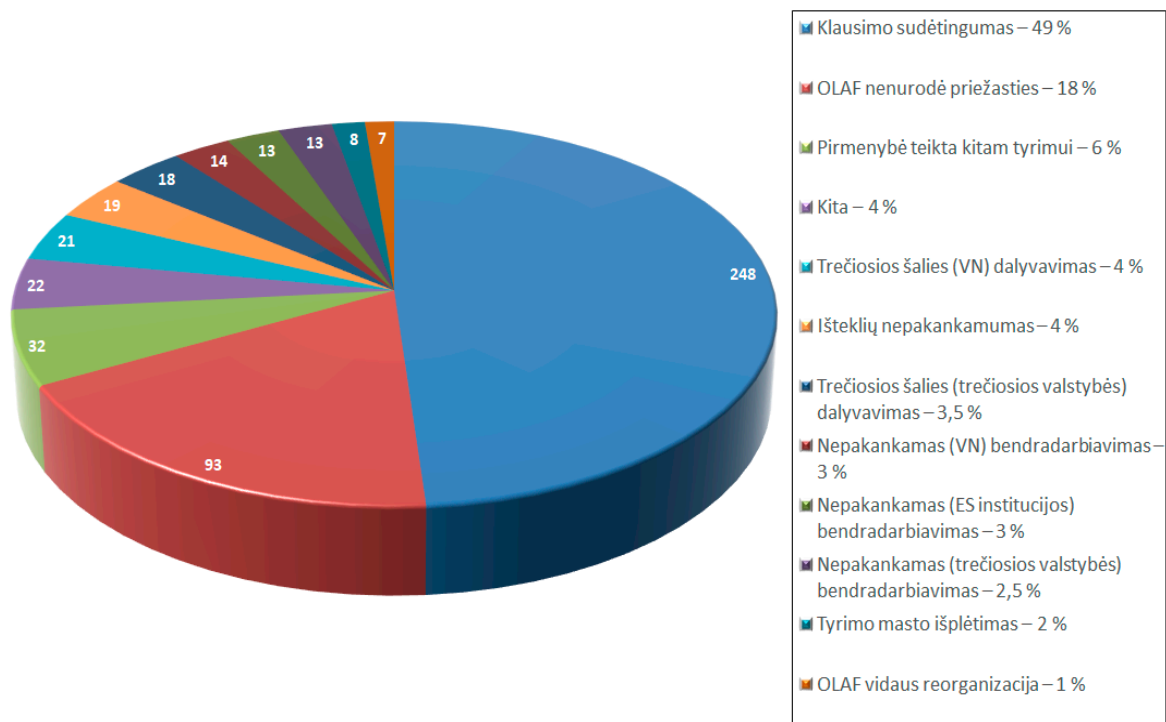
Kitos nurodytos priežastys:

- v) nepakankamas valstybės narės bendradarbiavimas (3 %);
- vi) nepakankamas ES institucijos bendradarbiavimas (3 %);
- vii) nepakankamas trečiosios valstybės bendradarbiavimas (2,5 %);
- viii) tyrimo masto išplėtimas (2 %);
- ix) OLAF vidaus reorganizacija (1 %).

⁽¹⁶⁾ Ataskaitos, kurias OLAF pateikė Priežiūros komitetui 2018 m.

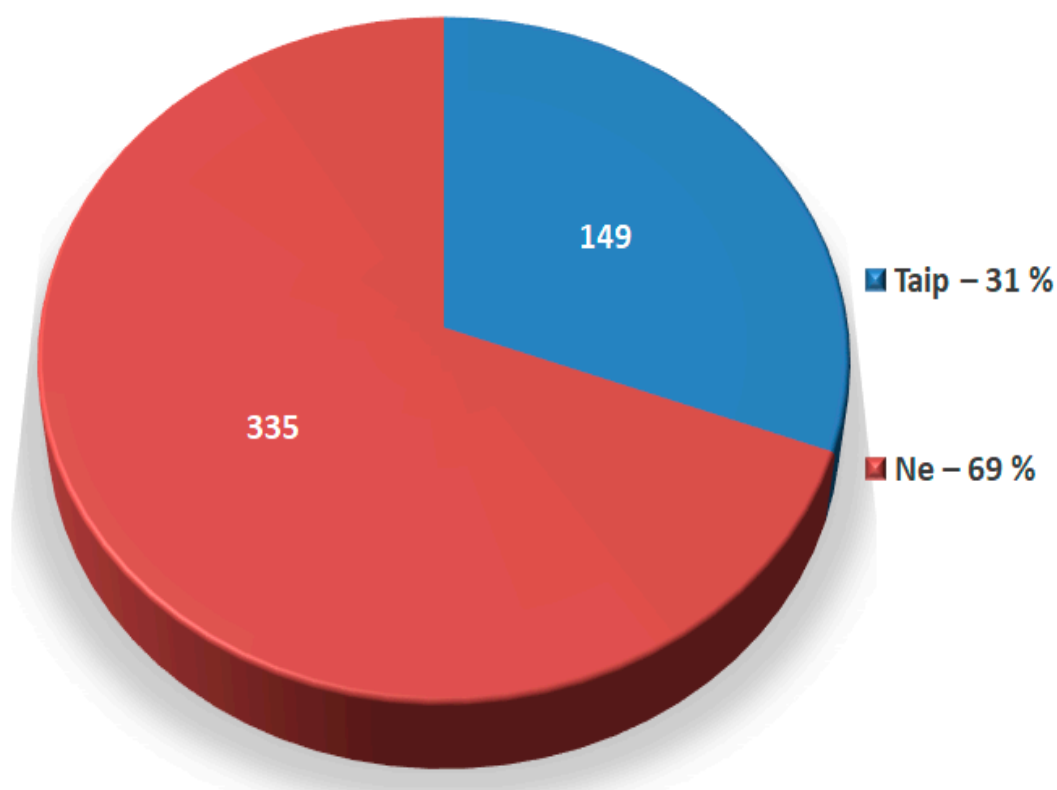
⁽¹⁷⁾ 4 % atvejų OLAF nurodė šias priežastis, dėl kurių tyrimai nebuvo užbaigti (greta kitų priežasčių): nepakankamas tarptautinių organizacijų bendradarbiavimas, priežastys, susijusios su OLAF tyrimų procedūra, nepakankamas ekonominės veiklos vykdytojo arba įmonės likvidatoriaus bendradarbiavimas, ilgai užtrukusi analizė.

484 ataskaitos. 508 priežastys, dėl kurių tyrimai neužbaigti

44. Taisomosios priemonės buvo nurodytos tik 31 % ataskaitų.

Nurodytos taisomosios priemonės

ii) I š v a d o s

45. Dėl 2018 m. OLAF pateiktų ataskaitų dėl daugiau nei 12 mėnesių trukusių bylų turinio ir kokybės Priežiūros komitetas pažymėjo, kad į ataskaitas neįtraukta informacija, kuri būtų tinkama tyrimų trukmei veiksmingai stebėti. Ypač pažymėtina tai, kad, nepaisant pailgėjusios tyrimų trukmės (nuo 12 iki 18, 24, 30 ar daugiau mėnesių), daugumoje ataskaitų aprašant bylą nebuvo pateikta esminės informacijos, pagal kurią Komitetas galėtų įvertinti, ar OLAF nurodytos priežastys, kuriomis siekiama pagrįsti tyrimų trukmę, yra teisingos ir ar taisomosios priemonės tyrimams paspartinti yra tinkamos.
46. Remdamasis atlikta lyginamąja analize, Komitetas daro išvadą, kad pagal Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 7 straipsnio 8 ir 5 dalis, susijusias su 15 straipsnio 1 dalimi, OLAF pateiktos informacijos kokybė 2018 m. nepagerėjo, palyginti su ankstesniais metais, taip pat ilgainiui nepagerėjo pateiktos informacijos, susijusios su ta pačia byla, kokybė. Tad Priežiūros komitetas patvirtina praėjusių metų veiklos ataskaitose padarytą išvadą: 2018 m. OLAF nepadarė pažangos, kad būtų vykdomos jos generalinio direktoriaus teisinės prievolės pagal Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 7 straipsnio 8 dalį.

Galutinės išvados

47. Komitetas laikosi nuomonės, kad geros kokybės ataskaitos dėl ilgiau kaip 12 mėnesių trunkančių tyrimų yra naudinga ir veiksminga priemonė, padedanti jam vykdyti tyrimų trukmės stebėseną, ir kad ilgesnė tyrimų trukmė gali padaryti neigiamą poveikį OLAF nepriklausomumui. Tai kelia susirūpinimą ir dėl to, kad tada kyla grėsmė pagrindinėms su tyrimais susijusių asmenų teisėms, o teisės aktais nustatyti apribojimai (t. y. senaties termino rizika) neleidžia teisminėms, administracinėms, drausminėms ir (arba) finansinėms institucijoms imtis tolesnių veiksmų. OLAF nepriklausomumui reikėtų skirti ypač daug dėmesio, taip pat reikėtų garantuoti vienodas sąlygas. Komitetui tai itin svarbu.
48. Per antrąją ataskaitinio laikotarpio dalį, po to, kai buvo paskirtas naujas generalinis direktorius, Komitetas kartu su OLAF kūrė naują ataskaitų teikimo sistemą, kuri leistų Komitetui vykdyti jam suteiktus stebėsenos įgaliojimus. 2019 m. vasario mėn. Komitetas nusiuntė OLAF generaliniam direktoriui dvi naujas ataskaitų formas, parengtas remiantis pačios OLAF anksčiau pasiūlyta ataskaitos forma. Pirmoji ataskaitos forma skirta ilgiau negu 12 mėnesių trunkantiems tyrimams, o antroji – 18 mėnesių ir ilgesniems tyrimams. Ataskaitų formos parengtos taip, kad būtų galima patikrinti visų taisomųjų priemonių, kurių OLAF ėmėsi, kad paspartintų tyrimus, poveikį.

Į ataskaitų formas įtraukta įvairių kategorijų informacija: i) išsamus bylos aprašymas, įskaitant numatomą ekonominį poveikį; ii) įtarimai dėl to, kurie teisės aktai buvo pažeisti; iii) galimos sankcijos ir senaties aspektai; iv) kokios operatyvinės veiklos imtasi ir jos rezultatai; v) kokios operatyvinės veiklos reikia imtis; vi) priežastys, dėl kurių byla nebaigta nagrinėti; vii) taisomosios priemonės tyrimui paspartinti.

49. Komitetą nustebino ir didelį jo susirūpinimą sukėlė OLAF generalinio direktoriaus gegužės mėn. pateiktas atsakymas, kuriuo Priežiūros komitetas informuotas, kad patvirtinta kitokios formos ataskaita, į kurią neįtraukta pagrindinė informacija apie bylą, o tai neleido Komitetui vykdyti savo funkcijų. Pasak generalinio direktoriaus, ekonominio poveikio įvertinti, preliminaraus teisinio įvertinimo pateikti arba galimas sankcijas bei senaties aspektus nurodyti neįmanoma, kol tyrimas nėra užbaigtas. Remdamasis savo patirtimi, Komitetas mano, kad šiuos dalykus kiekviena tyrimus vykdanči įstaiga privalo išanalizuoti prieš priimdama sprendimą pradėti tyrimą. Komitetas paprašė OLAF generalinio direktoriaus persvarstyti savo poziciją ir užtikrinti, kad Komitetas gautų informaciją, kuri jam vykdant savo funkcijas yra būtina, turint galvoje Komiteto pareigą pranešti apie OLAF veiklos rezultatus visoms trims jo narius skiriančioms institucijoms.

Komitetas nori padėti OLAF generaliniam direktoriui nustatyti tinkamiausią Komitetui teikiamų ataskaitų dėl ilgiau negu 12 mėnesių trunkančių tyrimų formą ir palankiai vertina jo iniciatyvą šiuo klausimu pradėti konstruktyvų dialogą su OLAF darbuotojais.

BYLOS, KURIŲ INFORMACIJĄ REIKIA SIŪSTI NACIONALINĖMS TEISMINĖMS INSTITUCIJOMS

50. OLAF teikia Priežiūros komitetui bylų, kurių informacija nusiųsta nacionalinėms teisminėms institucijoms, sąrašą. Ši vien statistinė informacija teikia mažai praktinės naudos Komitetui. Kaip jau anksčiau pažymėjo savo Nuomonėje Nr. 2/2017, pridėtoje prie Komisijos ataskaitos dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 (19 straipsnis) taikymo vertinimo, Komitetas mano, kad OLAF turėtų pateikti jam galutinę ataskaitą, kurią ji siunčia nacionalinėms teisminėms institucijoms. Diskusijos dėl to, kaip spręsti šį klausimą, tebevyksta.

BYLOS, KURIOSE ATITINKAMOS INSTITUCIJOS NESILAIKĖ OLAF PATEIKTŲ REKOMENDACIJŲ

51. Priežiūros komitetas gavo iš OLAF ataskaitą dėl 22 bylų ir atitinkamų institucijų atsakymų, gautų nuo 2017 m. kovo 1 d. iki 2018 m. vasario 28 d., į OLAF rekomendacijas, pateiktas nuo 2013 m. spalio 1 d., sąrašą. Per šį ataskaitinį laikotarpį vertintas ir ankstesnis laikotarpis (nuo 2016 m. kovo 1 d. iki 2017 m. vasario 28 d.)⁽¹⁸⁾.
52. Komitetas ankstesnėse ataskaitose ir nuomonėse jau išreiškė susirūpinimą dėl ataskaitų teikimo sistemoje taikomų laiko aspektų. Dabartinėje sistemoje remiamasi ne įprastais kalendoriniais metais, nėra nurodomas neišnagrinėtų bylų skaičius, nenurodomas negautų atsakymų skaičius, joje gali lengvai atsirasti klaidų⁽¹⁹⁾. Todėl Komitetas mano, kad dabartinė ataskaitų teikimo sistema nėra išsami, ir rekomenduoja OLAF surasti geresnį būdą apžvelgti ir išnagrinėti bendrą tyrimų poveikį. Šią problemą ypač gerai padėtų išspręsti sklandžiai veikianti elektroninė sistema, kuri užtikrintų, kad ataskaitų teikimo sistema būtų visapusiškesnė ir tikslesnė. Be to, viena iš pagrindinių bet kurios elektroninės informacinės sistemos, naudojamos byloms valdyti (OCM), funkcijų turėtų būti galimybė įvesti horizontalias užklausas.
53. Informaciją apie tai, kaip laikytasi OLAF rekomendacijų, OLAF pateikė Komitetui apžvalginėje diagramoje, kurioje pažymėti šie aspektai: OLAF bylos numeris, data, kada pateikta informacija, informacija apie gavėją, glausta rekomendacijos santrauka, atsakymo, kad rekomendacijos nebus laikomasi, data, atitinkamos institucijos nurodytos priežastys ir, kai kuriais atvejais, OLAF pateiktas išsamesnis paaiškinimas.
54. Remdamasis pirmiau paminėta informacija apie 22 bylas, Priežiūros komitetas padarė išvadą, kad nutrauktų bylų arba bylų, kurios nebuvo nagrinėtos dėl to, kad nepakako įrodymų, labai padaugėjo, palyginti su ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu. 11 iš 22 atvejų nacionalinės institucijos kitaip įvertino įrodymus ir faktus arba negalėjo tų faktų įrodyti remdamasi iš OLAF gautais ir vėliau atliekant nacionalinius tyrimus surinktais duomenimis.
55. Nors Komiteto gauta informacija buvo ribota, galima daryti išvadą, kad pagrindinė priežastis, dėl kurios nutraukti nacionaliniai procesiniai veiksmai, – procesiniai skirtumai tarp OLAF administracinio tyrimo ir baudžiamosios teisenos. Nacionalinės institucijos dažnai grindė savo sprendimus bylos nenagrinėti arba bylą nutraukti tuo, kad ketinimų padaryti nusikaltimą neįmanoma įrodyti. Komitetas mano, kad itin svarbu toliau stengtis, kad OLAF rekomendacijos būtų priimanamos. Komitetas ketina ateityje šiam klausimui skirti daugiau laiko ir rengdamas 2019 m. darbo planą priėmė sprendimą vykdyti šios srities stebėseną.
56. Priežiūros komitetas tebėra įsitikinęs, kad teisingumo sėkmės neįmanoma išmatuoti nuteistų asmenų skaičiumi. Tačiau, jei būtų bendradarbiaujama glaudžiau, konsultuojamasi dėl faktų, įrodymų priimtumo ir tyrimų taktikos su nacionaline policija ir teisminėmis institucijomis, būtų galima įveikti daugelį kliūčių. Ypač tose bylose, kurias nacionalinės institucijos nutraukia arba kurių nusprendžia nenagrinėti dėl suėjusio senaties termino (keturiuose iš 22 nurodytų bylų). Komitetas nemano, kad yra pagrįstų argumentų, dėl kurių tokios procesinės padėties nereikėtų vengti. Nors gali būti bylų, kuriose, pavyzdžiui, senaties terminas sutrumpėja ir anksčiau baigiasi dėl pakitusio teisinio kvalifikavimo, Komitetas mano, kad tyrimų, kuriuose baigėsi senaties terminas, skaičius (apie 18 % iš nurodytų 22 bylų) yra pernelyg didelis. Atsakomybė už tai tenka OLAF ir nacionalinėms institucijoms, kurios turi bendradarbiauti ir imtis veiksmų nuo pat pirmųjų tyrimo etapų. Komitetas palankiai vertina OLAF iniciatyvą surengti konferenciją, skirtą OLAF, teisminių ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui⁽²⁰⁾. Ši konferencija padės pasikeisti nuomonėmis ir, tikėtina, taip pat padės užtikrinti, kad dabartinė kintanti institucinė ES finansinių interesų apsaugos sistema būtų efektyvesnė.
57. Kai Europos prokuratūra ims visapusiškai veikti, OLAF padėtis taps dar sudėtingesnė. OLAF tyrėjai turės skirti daug dėmesio įrodymų rinkimui įvairiomis procesiniu atžvilgiu naujomis aplinkybėmis. OLAF tės tyrimus valstybėse narėse, kurios nedalyvauja tvirtesnio bendradarbiavimo iniciatyvoje, tačiau Europos prokuratūra taip pat gali prašyti jos vykdyti tyrimus tose valstybėse ir surinkti įrodymus baudžiamajam tyrimui. Nauja padėtis, ES valstybių narių, nusprendusių nedalyvauti tvirtesnio bendradarbiavimo iniciatyvoje, reakcija (dėl Europos prokuratūros) ir pasekmės, kurių gali kilti naujojoje aplinkoje, t. y. galimybės ginčyti surinktus įrodymus teismuose, Komitetui kelia nerimą.

⁽¹⁸⁾ Generalinis direktorius informuoja Priežiūros komitetą apie tai, kokiose bylose nesilaikyta jo pateiktų rekomendacijų (ši pareiga įtvirtinta Reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 17 straipsnio 5 dalyje).

⁽¹⁹⁾ Į Priežiūros komiteto ataskaitą įtrauktos keturios bylos, kurios patenka į ankstesnį ataskaitinį laikotarpį, tačiau dėl klaidos nebuvo įtrauktos į ankstesnę ataskaitą. Bendras bylų skaičius (22) apima ir šias keturias bylas.

⁽²⁰⁾ Konferencija „ES finansinių interesų apsauga. OLAF, teisminių institucijų ir teisėsaugos tarnybų bendradarbiavimas“, surengta 2019 m. birželio 20–21 d. Briuselyje.

58. OLAF tyrėjai turės greitai, konkrečiai ir lanksčiai įvertinti įrodymus ir faktus ir nustatyti, ar byla priklauso OLAF, ar Europos prokuratūros jurisdikcijai, ir turės laikytis Europos prokuratūros duotų nurodymų dėl tam tikrų procesinių garantijų suteikimo, o šios procesinės garantijos abiejų institucijų jurisdikcijose yra skirtingos. OLAF, Europos prokuratūra ir nacionalinės institucijos turės sukurti sklandžiai veikiančią sistemą, kad dėl jurisdikcijos nustatymo ir įrodymų nepriimtimumo pagal įvairius valstybių narių baudžiamajai teisei taikomus procesinius reikalavimus nebūtų sugaištama pernelyg daug laiko. Priežiūros komitetas savo dėmesį sutelkia į OLAF veiklos rezultatus. Tačiau dėl naujų teisinių iššūkių reikės itin gerai išmanyti nacionalinę ir tarptautinę teisę, turėti patirties, susijusios su jurisdikcijos pasikeitimu tyrimui tebevykstant, gebėti atremti prieštaravimus dėl palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimo ir ypač pažymėtina tai, kad Europos prokuratūrai, OLAF ir nacionalinėms institucijoms reikės lanksčiai keistis didžiuliu kiekiu informacijos.
59. Komitetas jau pažymėjo, kad ketina šį klausimą nagrinėti išsamiau. Tuo tikslu jis paprašė suteikti prieigą prie kai kurių bylų medžiagos – tų bylų, kuriose nacionalinės teisminės institucijos neatsižvelgė į OLAF rekomendacijas. Analizė bus pradėta vykdyti 2019 m. antrąjį pusmetį, o rengiant nuomonę bus ne tik nagrinėjamos konkrečios bylos, bet ir kalbama su nacionalinių institucijų, OLAF ir, galimai, Europos prokuratūros atstovais.
60. Komitetas pažymėjo savo ketinimą vykdyti stebėseną ir analizuoti OLAF darbo rezultatus bei poveikį nuodugniau, ne taip statistiškai. Todėl Komitetas palankiai vertintų galimybę automatiškai gauti visas atitinkamoms institucijoms perduodamas tyrimų ataskaitas ir jų pateiktus atsakymus. Nuolat vykdydamas analizę ir prašydamas, kad ir suinteresuotosios institucijos, ir OLAF teiktų paaiškinimus, Komitetas galės padėti OLAF pagerinti savo tyrimų poveikį ir užtikrinti įrodymų priimtumą.

PROCESINIŲ GARANTIJŲ TAIKymo POKYČIŲ STEBĖSENA

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalies antra pastraipa:

„Priežiūros komitetas visų pirma stebi pokyčius procesinių garantijų taikymo <...> srityje <...>.“

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 17 straipsnio 7 dalis:

„Generalinis direktorius įdiegia vidaus patariamąjį ir kontrolės mechanizmą, įskaitant teisėtumo patikrinimą, susijusį, inter alia, su būtinybe laikytis su susijusiais asmenimis susijusių procesinių garantijų ir gerbti šių asmenų pagrindines teises <...>.“

61. Reglamente, kuriame išdėstytos OLAF veiklos sritys, konkrečiai paminėta, kad Priežiūros komitetas turi užtikrinti, kad OLAF vykdamas tam tikrų bylų tyrimus būtų suteikiama pakankamai procesinių garantijų. Būtent dėl šios priežasties Priežiūros komitetas savo darbe praėjusiais metais šiam aspektui skyrė daug dėmesio.
62. OLAF generalinis direktorius ėmėsi veiksmų siekdamas užtikrinti, kad ataskaitos dėl konkrečių skundų būtų siunčiamos Priežiūros komitetui ne rečiau kaip dukart per metus. Šios ataskaitos pripažintos informatyviomis ir naudingomis, tačiau procesinių garantijų ir pagrindinių teisių stebėsenai atlikti nepakankamos.
63. OLAF gaunamų skundų skaičius kelia Priežiūros komitetui susirūpinimą ir Priežiūros komitetas tai nuodugniai analizuoja. Komitetas ketina keisti informaciją su Europos ombudsmeno tarnyba, ryšiai jau užmegzti. Priežiūros komitetas ir ateityje šiai sričiai skirs daug dėmesio.
64. Ne rečiau kaip kas šešis mėnesius klausimas dėl procesinių garantijų bus įtraukiamas į Priežiūros komiteto ir OLAF generalinio direktoriaus posėdžių darbotvarkę. Vėlavimas atsakyti į gautus skundus bus tiriamas, pateikti atsakymai bus analizuojami ir, kai tai bus reikalinga, bus aptariami skundą patekusio asmens paskesni veiksmai.
65. Informacija apie visus OLAF užregistruotus skundus arba kitoms institucijoms dėl OLAF pateiktus skundus, apie kuriuos OLAF generaliniam direktoriui arba darbuotojams yra žinoma, bus automatiškai teikiama Priežiūros komitetui. Per plenarinius posėdžius bus teikiama išsami informacija apie atvejus, dėl kurių pateikti skundai, taip pat bus teikiami žodiniai paaiškinimai apie jų nagrinėjimą. OLAF leis Komitetui susipažinti su visa su tuo susijusia korespondencija.

66. Tikimasi, kad ši Komiteto ir OLAF generalinio direktoriaus suderinta procedūra bus geresnė už ankstesnę procedūrą.

OLAF TYRIMŲ POLITIKOS PRIORITETŲ IR TYRIMŲ GAIRIŲ VERTINIMAS

Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 17 straipsnio 5 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta:

„Atsižvelgdamas į metinį valdymo planą generalinis direktorius kiekvienais metais nustato Tarnybos tyrimų politikos prioritetus ir, prieš juos paskelbiant, perduoda Priežiūros komitetui.“

5 straipsnio 1 dalis: „[OLAF generalinis] direktorius sprendimą pradėti tyrimą ar jo nepradėti priima atsižvelgdamas į tyrimų politikos prioritetus ir į metinį valdymo planą, Tarnybos nustatytą <...>.“

16 straipsnio 2 dalis. Keitimasis nuomonėmis su institucijomis

„2. Galima keistis nuomonėmis dėl:

a) Tarnybos tyrimų politikos strateginių prioritetų.“

67. Priežiūros komitetas išnagrinėjo OLAF parengtą 2019 m. tyrimų politikos prioritetų projektą ir pažymėjo, kad OLAF toliau ketina laikytis ankstesniais metais vykdytos reaguojamosios tyrimų politikos. Priežiūros komitetas su naujuoju generaliniu direktoriumi surengė keletą susitikimų ir per rugsėjo mėn. surengtą tarpinstitucinį pasikeitimą nuomonėmis išdėstė savo poziciją šiuo klausimu.
68. Komitetas pabrėžė, kaip svarbu, kad OLAF reguliariai keistųsi informacija su kitais Komisijos generaliniais direktoratais ir, remdamasi ta informacija, imtųsi iniciatyvų kovos su sukčiavimu rizikai nustatyti ir nagrinėti. Taikant tokią darbo praktiką, galima įgyvendinti iniciatyvią tyrimų politiką ir daugiausia dėmesio skirti svarbiausioms ir sudėtingiausiomis byloms. OLAF žvalgybos skyrius taip pat turėtų reguliariai imtis iniciatyvos vertinti riziką. Atsižvelgdamas į tai, kad kuriama Europos prokuratūra, Komitetas paragino OLAF kuo greičiau sukurti šiuos mechanizmus.
69. Formuluojant OLAF 2019 m. tyrimų politikos prioritetus, laikytasi labai panašios pozicijos kaip praėjusiais metais, – pagrindinis dėmesys skiriamas šioms sritims:
- i) su transporto ir infrastruktūros tinklų projektais susijusioms byloms, visų pirma, viešųjų pirkimų procedūroms;
 - ii) byloms dėl projektų, kuriuose valstybių narių ar šalių kandidačių priemonių gali nepakakti arba kurie pasižymi tarpvalstybiniais aspektais ir yra finansuojami arba bendrai finansuojami iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų ⁽²¹⁾, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir pasirengimo narystei fondų;
 - iii) byloms, kuriose, siekiant išvengti konvencinių muitų, galėjo būti piktnaudžiaujama kilmės taisyklėmis ar tarifiniu klasifikavimu tiek pagal lengvatinį, tiek pagal nelengvatinį prekybos režimą, įskaitant muitų tarifų priemones, kurios yra ES prekybos apsaugos politikos dalis;
 - iv) byloms dėl tabako, alkoholio, suklastotų vaistų ir kitų sveikatai ir saugumui pavojingų prekių kontrabandos, kuri, kaip galima įtarti, pažeidžia intelektinės nuosavybės teises, į ES; neteisėtai tabako gamybai;
 - v) byloms, susijusioms su humanitarine pagalba ir parama vystymuisi, teikiama migrantams, pabėgėliams ir šalies viduje perkeltiems asmenims, ir kitai šioms tikslinėms grupėms teikiamai paramai.
70. OLAF generalinis direktorius informavo Komitetą, kad OLAF tyrimų politikos prioritetai buvo nustatyti remiantis suinteresuotųjų šalių pateikta informacija, įskaitant Komisijos Sukčiavimo prevencijos ir nustatymo tinklo nuomonių, Europos Audito Rūmų ataskaitų, Europos Parlamento rezoliucijų ir Komisijos finansinių interesų apsaugos ataskaitų duomenis.

⁽²¹⁾ Europos socialinis fondas, Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.

71. Tačiau OLAF pateikė Komitetui 2018 m. tyrimų politikos prioritetų, parengtų laikantis labai panašios pozicijos, įgyvendinimo apžvalgą. Remiantis OLAF gauta informacija, 2018 m. iš viso pradėta 219 tyrimų ir 30 koordinavimo bylų. Iš jų 56 tyrimai ir 19 koordinavimo bylų buvo įtraukti į 2018 m. tyrimų politikos prioritetus (tai sudaro 25,6 % pradėtų tyrimų ir 63 % pradėtų koordinavimo bylų). Kadangi ši informacija yra labai ribota, Komitetas negali įvertinti, kiek bylų pradėta pagal sektorius ir direktoratus. OLAF kol kas Komitetui nepaaiškino, kodėl bylų, vykdytų pagal tyrimų politikos prioritetus, procentinė dalis (25 %) yra tokia maža.
72. Taigi, apie 75 % OLAF tyrimų neįtraukti į tyrimų politikos prioritetus, ir ši procentinė dalis yra didesnė negu praėjusiais metais. Komitetas paprašė OLAF pateikti daugiau informacijos apie tyrimus, sudariusius 75 %, ir apie priežastis, dėl kurių buvo priimti minėti sprendimai. Komitetas abejoja OLAF metodika, nes ji neleidžia Tarnybai teikti pirmenybės tam tikriems tyrimams.
73. Komitetas daro išvadą, kad OLAF metodiką, pagal kurią nustatomi tyrimų politikos prioritetai, reikia iš esmės keisti taip, kad būtų užtikrintas OLAF tyrimų bei išteklių paskirstymo efektyvumas ir veiksmingumas. Tai yra itin svarbu, kad Tarnyba veiktų efektyviai.

SANTYKIAI SU OLAF, ES INSTITUCIJOMIS, OLAF PARTNERIAIS IR SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS

Susitikimai su ES institucijų, įstaigų ir kitų agentūrų atstovais

74. Kadangi Priežiūros komitetas yra tarpinstitucinė struktūra, vienas iš jo prioritetų yra palaikyti reguliarius ryšius su ES institucijomis, OLAF partneriais ir suinteresuotosiomis šalimis. Priežiūros komiteto nuomone, ypač svarbu gerinti informacijos tarp institucijų srautą. Kad galėtų pasiekti šiuos tikslus ir gauti grįžtamąją informaciją apie OLAF veiklos rezultatus, Komitetas reguliariai rengė susitikimus su Komisijos nariu, atsakingu už OLAF, ir su Komisijos Generaliniu sekretoriumi, taip pat su Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komitetu (CONT) ir Tarybos kovos su sukčiavimu darbo grupe. Komitetas vyko vizito į Europos Audito Rūmus ir į savo plenarinį posėdį kvietė Europos ombudsmenę. Šie susitikimai suteikė progą pasikeisti vertinga informacija ir plėtoti konstruktyvius ryšius. Per ataskaitinį laikotarpį Komitetas į savo plenarinius posėdžius reguliariai kvietė OLAF generalinį direktorių ir vadovus. Komitetas tikisi ateityje sustiprinti ryšius su OLAF tyrimų ir operatyvinėmis grupėmis.
75. Komitetas aktyviai dalyvavo keičiantis nuomonėmis su institucijomis, kaip nustatyta Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 16 straipsnyje, ypač tyrimų politikos prioritetų, tyrimų trukmės, pagarbos pagrindinėms teisėms, procesinių garantijų, būsimų OLAF ir Europos prokuratūros ryšių ir OLAF išteklių valdymo, turint galvoje tai, kad steigama Europos prokuratūra, klausimais.

OLAF PRIEŽIŪROS KOMITETO VALDYMAS

Priežiūros komiteto sekretoriatas, darbo metodai ir biudžeto klausimai

76. Sekretoriatas atlieka labai svarbų vaidmenį – sukuria palankesnes sąlygas visoms Priežiūros komiteto vykdomoms užduotims vykdyti ir prisideda prie jų vykdymo, taip pat užtikrina, kad Priežiūros komitetas galėtų vykdyti teisės aktuose jam suteiktus įgaliojimus visiškai nepriklausomai. Pagal Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 sekretoriatas yra tiesiogiai pavaldus Komitetui ir dirba nepriklausomai nuo Komisijos. Tam, kad Komitetas galėtų vykdyti savo funkcijas, itin svarbu, kad būtų skirta pakankamai reikiamų įgūdžių ir kompetencijos turinčių darbuotojų.
77. Priežiūros komiteto sekretoriatą sudaro ES darbuotojai, teisininkai ir asistentai. Jie stebi kasdienę OLAF veiklą ir padeda Komiteto nariams veiksmingai vykdyti savo pareigas siekiant stiprinti OLAF nepriklausomumą.
78. Iš dalies pakeitus Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ⁽²²⁾, Priežiūros komiteto sekretoriatą skiria Komisija, nepriklausomai nuo OLAF, glaudžiai bendradarbiaudama su Komitetu. 2017 m. vasario mėn. sekretoriatas administraciniu požiūriu prijungtas prie Europos Komisijos Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro (PMO) ir organizacinės struktūros schemoje nebėra susietas su Priežiūros komitetu. Dabar, praėjus daugiau kaip dvejimėms metams nuo perkėlimo į PMO, galima matyti, kad šis pokytis padarė neigiamą poveikį sekretoriato veiklai.
79. Komitetas taip pat išreiškė susirūpinimą dėl sekretoriato veiklos vietos už OLAF apsaugos zonos ribų ir pakartojo savo poziciją, kad tinkama vieta OLAF apsaugos zonoje leistų sekretoriatui geriausiai vykdyti savo funkcijas.

⁽²²⁾ 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2016/2030, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 nuostatos, susijusios su Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) priežiūros komiteto sekretoriatu (OL L 317, 2016 11 23, p. 1). Reglamentas įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d.

80. Nuo 2017 m. vasario mėn. sekretariate labai trūko darbuotojų ir ataskaitiniu laikotarpiu padėtis nepagerėjo. Šis darbuotojų trūkumas kėlė didžiulį Komiteto susirūpinimą. Tai neišvengiamai turėjo įtakos jo darbo planui. Dėl to Komitetas keletą kartų šį klausimą aptarė su Komisijos nariu, atsakingu už biudžetą ir žmogiškuosius išteklius, G. Oettingeriu ir Žmogiškųjų išteklių ir saugumo generaline direktore I. Souka.
81. 2018 m. pabaigoje Komiteto sekretoriatas pasamdė naują administratorių, jis pradėjo eiti pareigas 2019 m. balandžio mėn. Šiuo metu dar viena pareigybė yra laisva ir ją reikia užpildyti kuo greičiau. Sekretoriatas taip pat paprašė Komisijos paskelbti apie laisvą sekretoriato vadovo pareigybę – ši darbo vieta atsilaisvino 2018 m. lapkričio mėn. Informacija apie laisvą pareigybę skelbta aukštesnio rango vadovų lygmeniu, vyksta atrankos procedūra. Kad Komisija galėtų paskirti sekretoriato narius, reikalingas Komiteto sutikimas. Siekiant garantuoti, kad sekretoriato narių atranka būtų tikrai nepriklausoma, labai svarbu, kad Komitetas dalyvautų atrankos procese. Į sekretoriatą paskirti pareigūnai jokiais atvejais neturi prašyti arba priimti kitų Vyriausybių arba institucijų, įstaigų, tarnybų ar agentūrų nurodymų dėl to, kaip Komitetas turi vykdyti stebėsenos funkcijas.
82. Komitetas informavo OLAF, Europos Komisiją, Europos Parlamentą, Tarybą ir Europos Audito Rūmus, kad sekretoriatui reikia surasti tinkamesnę vietą, ir pažymėjo, kad OLAF reglamento reforma yra galimybė šį klausimą svarstyti iš naujo. Komitetui vilčių teikia Parlamento pasiūlymas keisti dabartines Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ⁽²³⁾ nuostatas dėl sekretoriato. Šis pakeitimas leis trims skiriančiosioms ES institucijoms ir Komitetui apsvarstyti visas galimybes, kur būtų geriausia įkurti sekretoriatą ir prie ko jį prijungti, įskaitant pradinę galimybę sekretoriatą vėl integruoti į OLAF, kad jis būtų pavaldus Komitetui. Būtų paliktos panašios nuostatos dėl jo nepriklausomo veikimo.
83. 2018 m. Priežiūros komitetas surengė 11 plenarinių posėdžių. Komiteto pirmininkas, pranešėjai ir sekretoriato darbuotojai taip pat rengė reguliarius posėdžius konkrečioms klausimams spręsti. Kiekvienu nagrinėjamu svarbiu klausimu Priežiūros komitetas skyrė pranešėją. Pranešėjai kartu su sekretoriatu rengė plenariniuose posėdžiuose numatomų aptarti pranešimų, nuomonių ar kitų dokumentų projektus. Rengdami Priežiūros komiteto nuomones ir pranešimus, jie taip pat rengė susitikimus su OLAF vadovybe ir darbuotojais. Prieš priimdamas nuomones, Komitetas jas aptarė su OLAF.
84. Komiteto biudžetas šioje ataskaitoje nagrinėjamais metais buvo 200000 EUR, o jo vykdymo lygis – 93,4 %. Už išlaidas atsakingas pergaliotasis leidimus duodantis pareigūnas yra PMO direktorius.
85. Siekdamas užtikrinti kuo didesnę savo darbo skaidrumą, Priežiūros komitetas skelbia viešojo intereso dokumentus savo tarpinstitucinėje interneto svetainėje (<http://europa.eu/supervisory-committee-olaf/>).

⁽²³⁾ Žr. šios veiklos ataskaitos 6 išnašą. 2019 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija: 15 straipsnio „Priežiūros komitetas“ 8 dalis, iš kurios išbraukti žodžiai „nepriklausomai nuo Tarnybos [OLAF]“.

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
L-2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT